

AVIZ

La Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (nr. 169/2021)

Contextul general

La 4 august 2021, Parlamentul Republicii Moldova a înregistrat inițiativa legislativă înaintată de un grup de deputați - Proiectul de lege pentru modificarea unor acte, nr. 169/2021.¹ Prin proiect se propune modificarea a 34 de acte legislative, în special - Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (Legea nr. 132/2016) și Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (Legea nr. 133/2016).

Proiectul necesită îmbunătățiri esențiale, nefiind fundamentat suficient și conținând prevederi discutabile.

Proiectul nu este suficient fundamentat

Proiectul nu este fundamentat economico-financiar

Contrar exigențelor legale stabilite prin art. 30 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (Legea nr. 100/2017), proiectul nu este fundamentat economico-financiar, deși implementarea acestuia va necesita alocații suplimentare de la bugetul de stat. Cu titlu de exemplu, ne referim la modificările propuse la art. 20 alin. (1) lit. e), art. 32 alin. (7), alin. (7¹), alin. (7²), art. 33 alin. (11), art.35 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016. Se propune acordarea inspectorului de integritate a dreptului de a solicita efectuarea unor expertize sau evaluări pentru determinarea valorii de piață a bunurilor supuse controlului. Cheltuielile legate de expertizele și evaluările dispuse urmează a fi acoperite din contul bugetului ANI, fapt ce va necesita alocații suplimentare esențiale de la bugetul de stat.

Proiectul necesită expertiză financiară

Pornind de la cele menționate mai sus, proiectul urmează a fi supus expertizei financiare de către Ministerul Finanțelor. În conformitate cu art. 34 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, expertiza financiară este obligatorie pentru proiectele care au impact asupra bugetului public, având menirea de:

- asigurare a concordanței prevederilor proiectului cu legislația din domeniul financiar;
- evaluare a cheltuielilor pentru realizarea noilor reglementări;
- semnalare a deficiențelor cu caracter financiar și prognozarea consecințelor în domeniul financiar.

Proiectul necesită studiu de cercetare (analiza ex ante și analiza impactului de reglementare)

Proiectul, în condițiile articolelor 25 și 26 din Legea nr. 100/2017, necesită analiză ex ante – condiție impusă proiectelor care conțin reglementări cu impact asupra bugetului și/sau care prevede reorganizări și reforme structurale ori instituționale. În speță, proiectul nu numai conține reglementări, implementarea cărora va necesita alocații suplimentare de la bugetul de stat, dar și conține prevederi prin care se va extinde componența și mandatul Consiliului de Integritate – propuneri la articolele 12, 14, 15, 27 și 33 din Legea nr. 132/2016 și art. 14 din Legea nr. 133/2016.

¹ Parlamentul Republicii Moldova, Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate – art. 7, 8, 11, ș.a.; Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale – art. 2, 4, 10, ș.a.; ș.a.),

<http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/5561/language/ro-RO/Default.aspx>

De altfel, în virtutea art. 25 alin. (2) din Legea nr. 100/2017, proiectul, conținând reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător, nu poate fi promovat fără analiza impactului de reglementare. În sensul Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, prin evaluare se înțelege procesul de determinare a valorii obiectului evaluării la o dată concretă, ținându-se cont de factorii fizici, economici, sociali și de altă natură, care influențează asupra valorii, activitatea de evaluare putând fi desfășurată doar de către întreprinderile de evaluare.

Proiectul suscită probleme ce țin de încorporarea actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul conține prevederi ce țin de confiscarea averii nejustificate – propuneri la art. 7 alin. (3) și art. 33 alin. (7) din Legea nr. 132/2016. Conceptul este unul controversat și suscită probleme de constituționalitate, inclusiv din perspectiva jurisprudenței Curții Constituționale², putând să aducă atingere garanțiilor statuate prin art. 46 alineatele (3) și (4) din Constituția Republicii Moldova. Pentru a da siguranță conceptului este necesară modificarea normelor constituționale. De altfel, statisticile tocmai ne confirmă această necesitate – ANI nu a reușit să obțină vreo hotărâre judecătorească, prin care s-ar dispune confiscarea averii nejustificate.

Proiectul conține prevederi discutabile

Declararea și controlul cheltuielilor

Prin proiect se propune modificarea art. 7 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 132/2016. Urmare a acesteia, ANI „efectuează controlul averii deținute de subiecții declarării, constată dacă există o diferență substanțială între veniturile obținute și cheltuielile realizate pe de o parte și averea dobândită pe de altă parte pe parcursul exercitării mandatelor sau a funcțiilor publice ori de demnitate publică, constată averea nejustificată și adresează instanței de judecată cereri în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate.” În același sens sunt și redacțiile propuse ale art. 19 literele a) și d) și art. 34 alin. (1) din Legea nr. 132/2016. La fel, prin proiect, noțiunea de „diferență substanțială” se definește ca „diferență care depășește 20 de salarii medii lunare pe economie dintre averea subiectului declarării avute la începutul perioadei când acesta a devenit subiect al declarării cumulativ cu veniturile obținute în această perioadă, inclusiv venitul membrilor familiei sau al concubinului/concubinei, pe de o parte, comparativ cu averea avută la sfârșitul perioadei de verificare, inclusiv cheltuielile suportate în această perioadă, pe de altă parte” (propunere la art. 2 din Legea nr. 133/2016).

Normele par confuze. În primul rând, dobândirea averii, de cele mai multe ori, nu poate fi raportată decât ca cheltuieli suportate. Astfel, chiar dacă se încearcă să se definească altfel diferența substanțială, aceasta nu poate să se definească din perspectiva venit și cheltuieli versus avere, ci din perspectiva venit versus cheltuieli, inclusiv cele suportate pentru dobândirea averii.

În al doilea rând, în cazul în care se insistă asupra obligativității declarării cheltuielilor, aceasta trebuie să fie formulată explicit și previzibil. Astfel, prin proiect, se propune extinderea obiectului declarării prin serviciile procurate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, a căror valoare pe parcursul unui an depășește 6 salarii medii pe economie (propuneri la art. 4 din Legea nr. 133/2016). La fel, se propune completarea art. 2 din Legea nr. 133/2016 cu noțiunea de „servicii procurate”, prin care se înțeleg „cheltuielile suportate de către subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina, în țară și în străinătate, a căror valoare pe parcursul unui an depășește 6 salarii medii lunare pe economie.” Obligația va impune eforturi suplimentare esențiale pentru declaranți, dar și pentru membrii familiei acestora, inclusiv concubin/concubină. În mod practic, aceste persoane vor trebui să ducă evidența tuturor cheltuielilor, pentru a se conforma exigenței declarării serviciilor

² Hotărârea Curții Constituționale nr. 21/2011 privind interpretarea articolului 46 alin. (3) din Constituție (Sesizarea nr. 17b/2011) și Hotărârea Curții Constituționale nr. 6/2015 privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită (Sesizarea nr. 60a/2014).

la depășirea valorii de 6 salarii medii lunare. De altfel, în calculul diferenței substanțiale, oricum, va trebui să se ia în vedere toate cheltuielile suportate de declarant, inclusiv cheltuielile, a căror valoare este sub 6 salarii medii lunare.

Oportunitatea normelor trebuie examinată suplimentar.

Suspendarea din funcție a subiectului declarării pentru o anumită perioadă

Prin proiect se propune delegarea ANI a atribuției de a solicita, „în condițiile legii, conducerii organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării suspendarea din funcție a subiectului declarării a cărui avere a fost constatată, în totalitate sau în parte, ca fiind nejustificată, pe perioada examinării în instanța de judecată a actului de constatare” (completarea art. 7 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 cu lit. e/1)). În același context, se propune obligarea ANI de a ține Registrul electronic al persoanelor care au fost suspendate din funcție (completarea art. 7 alin. (3) din Legea nr. 132/2016 cu litera j)). Prevederi similare se propun și la articolele 19, 34, 35, 36, 39, 40 și 41 din Legea nr. 132/2016, dar și într-un șir de legi speciale, care reglementează statutul diferitelor categorii de demnitari/funcționari:

- Legea nr. 39/1994 despre statutul deputatului în Parlament;
- Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională;
- Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;
- Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei;
- Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii;
- Codul electoral, nr. 1381/1997;
- Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare;
- Legea nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova;
- Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local;
- Legea nr. 1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție;
- Legea nr. 333/2006 privind statutul ofițerului de urmărire penală;
- Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;
- Legea nr. 170/2007 privind statutul ofițerului de informații și securitate;
- Legea comunicațiilor electronice, nr. 241/2007;
- Legea nr. 134/2008 cu privire la Serviciul de Protecție și Pază de Stat;
- Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public;
- Legea nr. 80/2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică;
- Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal;
- Legea nr. 283/2011 cu privire la Poliția de Frontieră;
- Legea concurenței, nr.183/2012;
- Legea nr. 320/2012 cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului;
- Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor;
- Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură;
- Legea nr. 260/2017 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova;
- Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, nr. 174/2018;
- Legea nr. 302/2017 cu privire la Serviciul Vamal;
- Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică;
- Legea nr. 300/2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare;
- Legea integrității, nr. 82/2017.

Chiar dacă scopul urmărit pare să justifice prevederile – neadmiterea exercitării în continuare a funcțiilor de persoane compromise prin încălcarea unor prevederi legale, totuși oportunitatea normelor este îndoielnică.

În primul rând, este de remarcat discreția inspectorului de integritate de a solicita suspendarea, dar și discreția persoanei/entității competente de a aplica această măsură. Cu titlu de exemplu, în redacția propusă a art. 35 alin. (2) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate, *este în drept să solicite* conducerii organizației publice sau autorității responsabile de numire în funcție, dispunerea suspendării din funcție a subiectului declarării până la rămânerea definitivă a actului de constatare. De asemenea, în redacția propusă a art. 34 alin. (3) din Legea nr. 132/2016, la solicitarea inspectorului de integritate, persoana în privința căreia s-a constatat încălcarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale *poate fi suspendată din funcție* până în momentul în care actul de constatare rămâne definitiv.

În al doilea rând, această măsură ar putea aduce atingere esențială funcționalității unor instituții importante – or, atât controlul, cât și dosarele judiciare aferente durează perioade îndelungate. Situația devine și mai complicată în cazul subiecților care sunt membri ai organelor colegiale. Suspendarea, timp îndelungat, a vreunui membru ar putea să genereze probleme legate de cvorum și caracterul deliberativ al ședințelor acestor organe.

În al treilea rând, eventuala anulare a actului de control va repune în toate drepturile persoana vizată, aceasta fiind îndereptătită nu numai să obțină toate plățile salariale neachitate pe perioada suspendării, dar și prejudiciile materiale și morale aferente. Quantumul pretențiilor ar putea să sporească esențial costurile controlului, costuri care urmează a fi suportate din bugetul de stat.

Modificarea componenței și mandatului Consiliului de Integritate

Prin proiect se propune modificarea componenței și mandatului Consiliului de Integritate (modificările propuse la art. 12, 14, 15, 27, 33 din Legea nr. 132/2016). Astfel, se propune majorarea numărului de membri cu încă 2 persoane (încă un reprezentant desemnat de Parlament (în total – 2 reprezentanți din 9 vor fi desemnați de Parlament), precum și un reprezentant desemnat de Președintele RM). La fel, în desemnarea reprezentanților societății civile se exclude concursul, decizia în acest sens fiind lăsată la discreția Ministerului Justiției. Cu referire la mandatul Consiliului, se propune extinderea acestuia cu atribuții ce țin de: eliberarea din funcție a inspectorilor de integritate; repartizarea atribuțiilor între președintele și vicepreședintele ANI; constatarea managementului defectuos urmare a analizei raportului anual de activitate al ANI sau neîndeplinirea obiectivelor de performanță stabilite în strategia și planul de activitate al ANI; constatarea, în privința președintelui și vicepreședintelui ANI, a îndeplinirii necorespunzătoare sau neexecutării obligațiilor, prerogativelor sau atribuțiilor de serviciu; stabilirea categoriilor de subiecți, ale căror declarații urmează a fi verificate anual; redistribuirea declarațiilor de avere și interese personale repartizate spre verificare, Consiliul urmând să fie informat asupra faptului.

Nu putem să nu remarcăm că autorii proiectului greșesc atunci când susțin în Nota informativă că ANI se află sub control parlamentar. Or, în temeiul art. 66 lit. f) din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul exercită controlul parlamentar, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție, asupra puterii executive. ANI nu face parte din puterea executivă, pretinzând, în sensul art. 2 alin. (1) din Legea nr. 132/2016, că este o autoritate publică independentă față de alte organizații publice, față de alte persoane juridice de drept public sau privat și față de persoanele fizice.

Modificarea componenței Consiliului în felul propus, evident, va politiza activitatea acestuia – or, 6 din 9 membri vor fi desemnați de către partidul/partidele de guvernare (2 membri desemnați

de Parlament, 1 membru desemnat de Guvern, 1 membru desemnat de Președintele Republicii Moldova, 2 membri (reprezentanți ai societății civile) desemnați de Ministerul Justiției). În fapt, aceasta va dezechilibra reprezentarea puterilor în acest organ. Componenta Consiliului ar trebui să fie majorată cu 2 membri, însă aceștia ar trebui să fie desemnați din societatea civilă, pentru a asigura paritatea reprezentării societății civile în raport cu reprezentarea celor trei puteri (Legislativă, Executivă, Judiciară).

În ceea ce privește mandatul Consiliului, acesta, în fapt, considerăm că ar fi trebuit să fie unul redus la trei funcții: de reglementare (aprobarea mai multor acte normative în domeniu); de organizare și desfășurare a concursului pentru funcțiile de președinte și vicepreședinte al ANI; de acordare a suportului strategic ANI (participarea la elaborarea, monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a strategiei instituționale).

De altfel, trebuie să recunoaștem că, din experiențele deja acumulate în activitatea ANI, Consiliul s-a dovedit a fi, practic, ineficient. Fiind un organ colegial, Consiliul a fost încetinit în reglementare, motiv pentru care a întârziat atât procesul de suplinire a funcțiilor de președinte și vicepreședinte al ANI, cât și procesul de suplinire a funcțiilor de inspectori de integritate. Practic, de fiecare dată, Consiliul examinează cu întârziere rapoartele anuale de activitate ale ANI. În cei aproape cinci ani de la înființare, Consiliul nu a reușit încă să aprobe strategia instituțională a ANI. Consiliul nu a fost eficient nici în exercițiul atribuțiilor sale de verificare și control în privința președintelui și vicepreședintelui ANI, dar și nici în privința inspectorilor de integritate. Aici, însă, trebuie să remarcăm că aceste atribuții chiar sunt improprii unui astfel de organ, fiind eronată delegarea acestora Consiliului.

De fapt, ar fi oportună o analiză profundă a activității Consiliului. O eventuală soluție ar fi desființarea acestuia, atribuirea de bază, organizarea și desfășurarea concursului pentru funcția de președinte și vicepreședinte al ANI, urmând să fie delegată unei comisii special instituită în acest sens de Președintele Republicii Moldova.

Cota de 40%

Prin proiect se propune cota de 40% din declarațiile verificate și din controalele efectuate care ar viza deputați, miniștri, judecători, procurori, conducători ai instituțiilor autorităților publice autonome. Ne referim la propunerile privind redacția art. 27 alin. (3) și art.33 alin. (2) din Legea nr. 132/2016.

În ceea ce privește verificarea declarațiilor categoriilor de persoane nominalizate, în contextul evaluării Republicii Moldova de către Grupul de State contra Corupției³, din momentul înființării ANI, aceste categorii de declaranți au fost supuse verificărilor în fiecare an. De fapt, ar fi oportună prevederea a cotei de 40% din verificări ale declarațiilor care ar viza demnitari și angajați ai organelor de drept și ai organelor de control. Cu titlu de exemplu, ar fi oportună verificarea declarațiilor depuse de inspectori fiscali și vamali, ofițeri de investigații și de urmărire penală. Deși comportă riscuri sporite de corupție, aceste categorii de persoane au fost mai puțin în vizorul inspectorilor de integritate.

³ Grupul de State contra Corupției este un organism al Consiliului Europei (GRECO), înființat în anul 1999, pentru a spori capacitatea anticorupție a statelor membre printr-un proces dinamic de evaluare și de presiune reciprocă. Runda a IV-a de evaluare a GRECO a fost dedicată Prevenirii corupției în rândul deputaților, judecătorilor și procurorilor, subiecte de evaluare constituind: Principiile etice și regulile deontologice; Conflictul de interese; Interdicția sau limitarea anumitor activități; Declararea activelor, veniturilor, obligațiilor și intereselor; Controlul aplicării regulilor referitoare la conflictele de interese; Sensibilizarea.

Cu referire la controale, normele sunt inaplicabile. Or, în sensul redacției propuse a art. 28 din Legea nr. 132/2016, controlul averii și intereselor personale nu poate fi inițiat decât în temeiurile expres prevăzute de lege și nu poate fi programat.

Birocratizarea excesivă a procedurilor de control

Prin proiect se propune expunerea într-o nouă redacție a secțiunii I a capitolului IV – Controlul averii și intereselor personale. Procedurile sunt excesiv de birocratizate, propunerile necesitând a fi consultate suplimentar cu ANI.

Cu titlu de exemplu ar servi procedura de verificare a declarațiilor de avere și interese personale prevăzută, potrivit proiectului, de art. 27 din Legea nr. 132/2016. Termenul de două luni acordat verificării, cu posibilitatea prelungirii acestuia cu încă o lună, este excesiv, dacă luăm în considerare că se verifică în exclusivitate dacă declarația a fost depusă în termen și dacă declarația corespunde exigențelor de formă. Nu este clar motivul pentru care Consiliul de Integritate trebuie să fie informat asupra redistribuirii declarațiilor repartizate spre verificare. Nu este clară utilitatea procesului-verbal care ar urma să fie întocmit de inspectorul de integritate urmare a verificării. Or, urmare a verificării, în cazul identificării unor nereguli, ar trebui să fie inițiat controlul propriu-zis, dacă cazul nu se reduce la un proces contravențional, la declanșarea procedurilor de demitere, la sesizarea altor organe competente.

Un alt exemplu – procedura verificării prealabile a sesizărilor, care ar finaliza cu întocmirea unui alt proces-verbal. Utilitatea unei abordări atât de formalizate a procedurilor este îndoielnică – or, aceasta nu face decât să sporească costurile aferente (resurse umane și timp).

De altfel, ar fi importantă uniformizarea procedurilor aplicabile diferitelor categorii de control: controlul averii și al intereselor personale; controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Astfel, în primul caz, actul de constatare poate fi contestat în termen de 30 de zile de la data recepționării acestuia de către persoana interesată, iar în cel de-al doilea caz - în termen de 30 de zile de la publicarea acestuia pe pagina web oficială a ANI (propuneri la art. 36 alin. (1) și art. 38 alin. (3) din Legea nr. 132/2016).

Mai mult, unele prevederi necesită a fi clarificate suplimentar. Cu titlu de exemplu, în redacția art. 34 alin. (7) din Legea nr. 132/2016, ANI aplică orice măsuri de asigurare necesare și se adresează în instanța de judecată de la sediul Autorității în vederea dispunerii confiscării averii nejustificate sau încasării în folosul statului a valorii acesteia. Nu este clar care sunt măsurile de asigurare aplicabile și cine le aplică - președintele ANI sau inspectorul de integritate.

Extinderea controlului asupra altor persoane decât subiecții declarării

Prin proiect, prin redacția propusă a art. 33 alineatele (3) și (4) din Legea nr. 132/2016, se propune extinderea controlului averii și intereselor personale asupra altor persoane decât declarantul (soțul/soția, concubinul/concubina, părinții/socrii, copiii/persoanele aflate la întreținere, oricare alte persoane). Aceste norme ar putea ulterior fi tratate ca abuzive.

În primul rând, ar putea fi insuficient termenul de 15 de zile, de la recepționarea solicitării, pentru prezentarea de către aceste persoane a datelor, informațiilor, înscrisurilor și documentelor justificative solicitate. Or, persoana ar putea fi în necesitatea de a le obține de la alte autotirțări/entități.

În al doilea rând, în cazul în care aceste persoane nu sunt subiecți ai declarării în sensul Legii nr. 133/2016, unicul control aplicabil este cel fiscal, acesta urmând să rămână în competența exclusivă a organelor fiscale. ANI ar trebui să insiste, inclusiv pe cale judecătorească, că toate autoritățile sesizate declanșează procedurile de rigoare.

Declararea și determinarea valorii de piață a bunurilor

Prin proiect se propun modificări prin care se va introduce obligația declarării valorii de piață a bunurilor (imobile și mobile). Astfel, se propune completarea art. 4 din Legea nr. 133/2016 cu alin. (1/1) expus în următoarea redacție: „La Anexa nr. 1 Secțiunea III și Secțiunea IV Litera A, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea de piață a bunurilor imobile și mobile. Valoarea de piață a bunurilor se va indica de subiectul declarării, pe propria răspundere, reieșind din valoarea de piață a bunurilor similare de la ziua dobândirii lor. Stabilirea valorii de piață a bunului se va face prin compararea valorii de piață a bunurilor similare în natură, calitate, vechime sau prin compararea altor indicii asemănătoare ori prin efectuarea unei expertize sau evaluări în acest sens. În cazul în care între valoarea de piață și valoarea declarată a bunului există o discrepanță de cel puțin 10 salarii medii pe economie, subiectul declarării poate justifica diferența respectivă prin prezentarea argumentelor, documentelor, datelor și informațiilor cu privire la dreptul asupra bunului, locul de amplasare a bunului, calitatea și caracteristicile bunului, gradului de uzură, vechimea bunului și alte date relevante care au stat la baza dobândirii bunului respectiv.”

La fel, prin completarea art. 20 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 cu lit. e) se propune extinderea drepturilor inspectorilor de integritate cu cel de a efectua sau solicita efectuarea evaluărilor și expertizelor pentru determinarea valorii de piață a bunurilor în procedurile de control. În același sens sunt și propunerile la art. 33 alin. (11) și 35 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016.

Oportunitatea normelor necesită a fi examinată suplimentat. În primul rând, atât expertiza, cât și evaluarea bunurilor sunt activități care necesită deținerea anumitor studii și experiențe. Nu degeaba acestea, în mod normal, sunt efectuate de persoane certificate în acest sens. Nici subiecții declarării, nici inspectorii de integritate nu au vreo calificare în domeniu.

În al doilea rând, pornind de la complexitate, obligația ar fi disproporționat de împovărătoare pentru subiecții declarării – or, neavând nici un fel de competențe, aceștia riscă pedepse dure pentru eventualele evaluări eronate (inclusiv, sancțiuni penale pentru Fals în declarații, art. 352/1 din Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985/2002).

În al treilea rând, valoarea de piață a bunului nici nu poate fi luată în calculul diferenței substanțiale atât timp cât există acte doveditoare (contracte) opozabile terților. Nulitatea contractelor poate fi constatată doar printr-o hotărâre judecătorească.

Astfel, chiar dacă scopul urmărit pare să justifice prevederile, totuși acestea par mai puțin oportune.

De fapt, problema nu rezidă în procesul declarării, ci în procesul înregistrării bunurilor, mai cu seamă a bunurilor mobile. În cazul bunurilor imobile, acestea sunt evaluate de organe competente (organe cadastrale), această valoare fiind declarată în declarație. O eventuală soluție ar fi – declararea valorii estimate în scopul devamării bunului imobil la introducerea acestuia în țară.

Documentul a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea statului democratic de drept: contribuția societății civile” implementat de Transparency International – Moldova și susținut financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat poziția finanțatorilor.